Als een bes in een hofje

Alie Smeding

bron
Alie Smeding, *Als een bes in een hofje*. De Waelburgh, Blaricum 1927

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/smed001alse01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

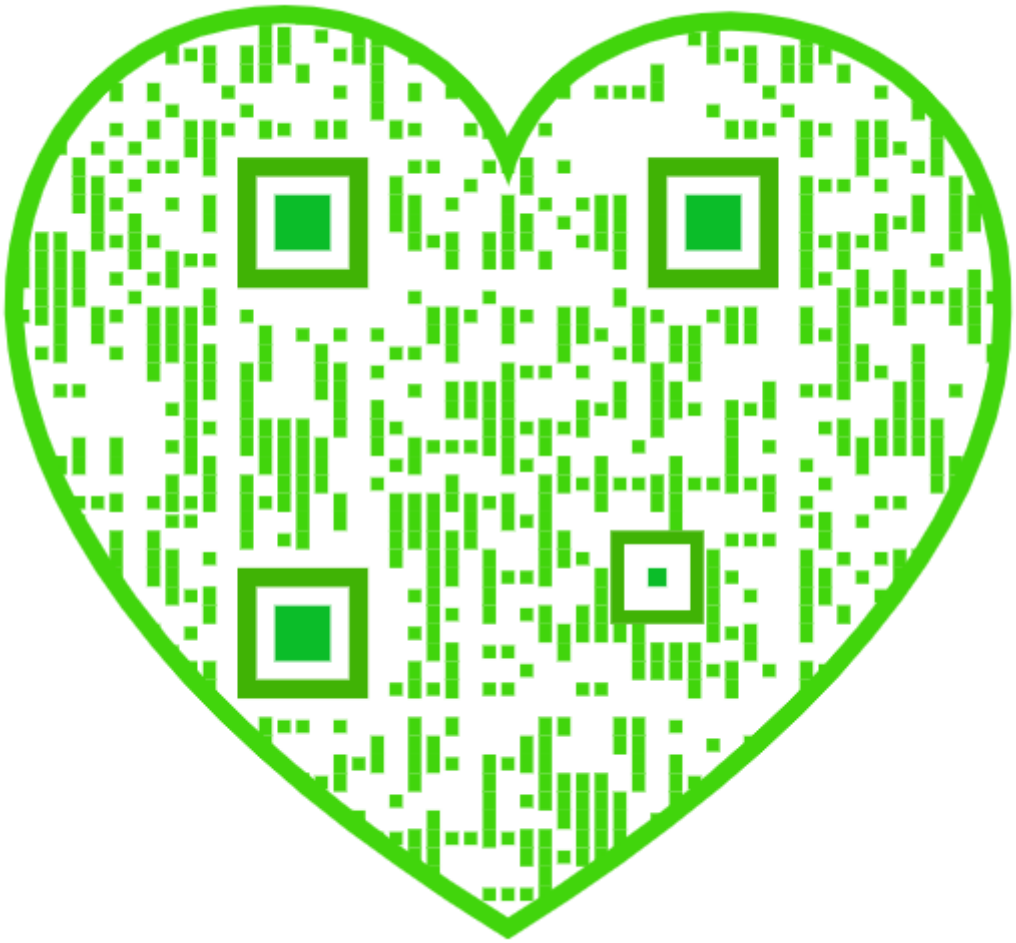

I

ALS IN HAAST VERDRONG DE schemer het daglicht.

Cor, aandachtig over haar werk gebogen, warm-blozend van haar droomerig gemijmer, naaide vlug nog wat door, met kleine regelmatige steekjes, de oogen strak op het gepriem van haar naald. De zoom was lang, de droom ook.

Toen zij opkeek, stond het duister al egaal in de kleine kamer. Haar mond werd dun van ontnuchtering en haar moe-getuurde oogen gingen wijd open, verdrietig bukte zij zich naar het venster, staarde de avondlijke straat in.

Het witte kouëlijke daglicht dat altijd aan de schemer voorafgaat, lag nog bleekjes op het hoogste van de huizen: zienderoogen nam het duister het in bezit. Meteen ook daalde het harde daggeluid op straat, tot een intiem avondgerucht, elk klankje daar buiten had een kittelende verdoken bekoring.

Onrustig maar sloom, als in gelaten wanhoop, bewoog Cor haar vleezige witte handen, en over

haar rond gezicht, forsch in de flossige val van het weelderige haar, schoof een angstige trek. Ze wist, dat nu het zwaarste dag-gedeelte komen zou, futloos zakte zij voorover op de glad-leeren zitting van haar stoel en wachtte.

Het was of de papieren roosjes op de vensterbank verlepten in de kneep van het duister, de hoekige tuit van de nikkelen theepot stond als een glazige vlam in de dikke kamer-nevel, maar in de krakende leunstoel bleef alleen een vaag-wit ovaaltje met donkere oog-streepjes en een zwarte mond-veeg zichtbaar, dat was het gezicht van Moe.

Dadelijk ook, als elke avond, begon Mevrouw Bransen, zeurig en eentonig-klagelijk, te praten over de kleine tobberijen uit het zuinige huishoudentje, haar matte stem sleepte gestadig waardelooze woorden aan.

Cor plaatste de hakken van haar pantoffeltjes vaster op de spaak van haar stoel. ‘Ja, ja’, gaf ze werktuigelijk toe, ‘ja’.

Het praten ging weer door, een stroom van kabbelende geluidjes.... Het trok een gerekte zucht uit Cor's lippen. Zij wou niet luisteren, verzette zich, en haar heftige tegenstand verwekte dan juist een halsstarrige oplettendheid.

Tusschen die netelige emotie en de zeurige woordjes in, zocht zij toch weer het verdoken genot-van-pas te hervinden: haar oogen gloeiden nog van het mijmeren, haar oogen tintelden diep-in. Het was iets geweest, dat een beklemmende verrukking gaf, verrukking en angst, juist zooals het hoorde bij liefde....

‘Natuurlijk van Nol’, bezon ze zich, ‘'n gesprek....’

- Nol Franken was de veel oudere vriend van haar broer Flip. Flip had hem leeren kennen in de Kliniek, hij was daar al een heele tijd dokter toen Flip zijn assistent werd, en er ontstond een stevige vriendschap tusschen hen. Franken vestigde zich later als arts in een naburig stadje, maar hun vriendschap duurde; zij zochten elkaar telkens op in hun vrije tijd, en in hun vacanties ondernamen zij gemeenschappelijk een reis naar het buitenland.

Op de oude school-atlas volgde Cor hun routes. Haar eigen innerlijke onvervuldheid leek grooter te worden, naarmate Nol verder af was. Zij bewaarde in een oude bijouterie-doos zorgvuldig de prentbriefkaarten die hij haar gestuurd had, en Zondagsmiddags, als Moe haar dutje deed, bekeek zij die, in haar kamertje, tuurde zij op

zijn handschrift, zijn naam; heel daar in Parijs, in Berlijn had hij toch aan haar gedacht, er stak een sterke troost in.

Zij zelf reisde nooit, zij gingen ook met niemand om, het kostte allemaal zooveel geld, en zij konden maar zuinig rondkomen van het schrale pensioen dat Moe had als Dominees-weduwe.

Flip's studie had ook een massa geld gekost: het gansche erfenisje van tante Bransen, èn de spaarpot van Pa, er stond ook altijd nog een hypotheek van, op het huis.

Voor Cor bleef er niets, dan een droom.

Elke zomer kwam Franken met Flip een paar dagen bij hen logeeren, en in het gezellig-vlugge verloop van die weelde-dagen, beleefde Cor haar wildste emoties: verbijsterende blijheid, drukkende vrees, hoop, wanhoop en nieuwe verwachting. Op de dag van zijn heengaan, zat zij wezenloos te staren in de leegte van het komende jaar. Later, angstig-nuchter, bedacht zij: ‘'t Kon zóo niet blijven, ze moest toch wàt aanpakken, wat anders beginnen. Ja, maar wàt kòn ze dan? Wat kon ze anders dan wachten?’

- Nu, in haar bezinnen, kneep zij de handen stijf ineen onder haar kin, drukte de ellebogen

zwaar neer in haar schoot. ‘Waar was ze ook gebleven? Ze waren alleen in haar kamer, hè? Nee, in zijn kamer! 't Gebeurde nooit! Och ja, dat kon best. Zij had er iets te doen, dat was gewoon als iemand bij je logeerde, ze maakte de waschtafel in orde en hij kwam binnen. Zoo Corretje?, hij moest 'n zakdoek hebben of 'n boek. Vlak bij haar bleef hij staan, frommelde aan de strik op zijn boord. In de spiegel lachten zijn oogen naar de hare, er was wat krieuwelends in zijn oogen, in zijn lach ook. Zij werd rood, wou wegloopen, nee niet wegloopen, maar dóen alsof ze dat wou en hij greep haar beet. Zwaar klonk zijn stem: Wat had ze toch? Was ze bang voor hem? Durfde ze hem niet eens meer aan te zien? Nou Corretje? Zij lachte maar wat. Ja, wat kon je dan anders? Ze keek naar de dikke rimpels in zijn gezicht en naar de grijze puntjes aan zijn haar. Och wèl nee, enkel maar naar dat goeïïge.... wat was 't toch? Iets van mededoogen? En zijn oogen keken maar, zijn oogen die - die pàkten je! Ja, kòn dat? Bestond 't? 't Was zoo, 't voelde zóó. Zwaar waren zijn handen, zwaar en groot en warm.’

Cor glimlachte met heete oogen, zij ademde snel, meteen brak de droom weer. Moe's stem

werd scherper en brak haar gedachtengang. ‘Hè wàt?’, schrok zij kribbig.

Mevrouw Bransen had het over een gekramde sauskom die zoo erg doorlekte.

‘Ja, schadelijk’, gaf Cor schamper toe.

In de straat flapte een lantaarnlicht op, het was dichtbij, twee huizen verder.

Cor zat er altijd op te wachten: het licht bracht nog iets van leven en vroolijkheid in de dorre avond, als tintelend water droop het over de doffe ruiten. De doode roosjes leken weer op te leven bij de beweeglijke gloed, haar schaartje glinsterde in de vensterbank, het speldenkussen ook en de vingerhoed. Cor lei haar hand er bij, het licht sprong van de bolle polsknokkel naar het rosse geglim van haar nagels, greep ineens ook het paarse steentje in haar pink-ring. Zwakjes glimlachend drukte zij het hoofd tegen de ruiten en keek de straat in. Er was niets meer te zien, dan een paar helder-verlichte vensters in donkere huizen en het pluimpje licht van de lantaarn op de hoek. De straatsteenen glommen, het motregende.

Cor moest ineens met een scherpe hunker aan de ruime avond daar-buiten denken. Een park met hooge iepen zag zij, een eenzaam lichtje in

een piek boomengroen, zwanen die zacht voortdreven op glad donker water.

Beklemd zuchtte zij. ‘Moe bleef niet graag alleen, Moe....’, de gedachte stokte.

Moe babbelde over Flip. ‘Als hij met de Kerst, 'n dagje overkwam, zouën ze 't er nog 's van nemen: 'n huiselijk feestje, hè?, 'n takje hulst, en 'n glaasje warme punch.’

Cor knikte amper. ‘Flip en feestjes, dat hoorde bij elkaar als.... groene boomen bij de zomer. Wat had hij nú ook weer? Zij wist niet eens.... stond er heelemaal buiten. Iets als 'n herdenkingsfeest van 't studentencorps? Van Heidringen had er zijn zuster nog bij geloodst, Joon, “'t modeplaatje”. Flip vroeg nooit, dacht er niet aan. Geen aardig japonnetje had zij, deed er ook niet toe, niks deed er toe voor háár.’

Wrang beglimlachte zij de dikke tranen die over haar wangen krieuwelden. ‘Joon, die zou flirten met Flip - met Nol, en zij zat hiér maar als.... als 'n bes in 'n hofje.’ Zij veegde met haar tong langs de groefjes van haar lippen, schreide met ingehouden adem-schokjes.

Moe praatte zeurig-genoeglijk door over Flip. ‘Aardig dat pretje nú. Allemaal jonge menschen bij elkaar.’ Zij wreef gichelend haar rimpelige

handjes. ‘Och, och, ik weet zelf nog wel uit mijn jeugd hoe aardig dat was, die avondjes onderling, pandverbeuren en zoo....’

Cor's vingers grepen als haken ineen. Zij herinnerde zich niet één pretje. Haar prille jeugd was verlept in het dorre geleef van nu. ‘Altijd zóó, altijd eender.’ In haar hart bonsde de nijd, groot en wild stond het verzet in haar op. ‘Dacht Moeder nóóit 's aan haar?’

Wild richtte zij zich op in de stoel, haar stem snerpte van opstandigheid. ‘God! Ik kan 't niet langer hebben! Ik wil niet! Ik verdraag 't niet! Flip! Ja, ja, natuurlijk! Daar praat ú maar over, daar geniet ú van! Altijd hij: Flip, Flip...! Waarom moet ìk zóó leven? Waarom heb ìk niets? Dàt is maar gewoon, hè? Jullie - jullie denkt nooit aan mij, nóóit!’ Cor had al spijt dat ze begonnen was, wist ook van te voren het verloop van het scènetje: zag in haar verbeelding, Moe's pipsch verarmend zorgen-gezichtje, Moe's pijnlijk verdriet, het kniezen de dagen door, droef, nukkig, tot zij het niet meer uithield, het niet langer harden kon, smeeken móést om vergeving.

Het ging altijd zóó, ook als zij van ‘iets leeren willen’ repte, of bruusk in verzet, haar drang

naar zelfstandigheid kenbaar maakte: ‘in betrekking’ wou gaan. Het was zoo volstrekt doelloos. Moe's zachte droefheid brak voorzichtig haar wilde rebellie.

In de kamer bleef na haar woede-uitval, een verbijsterde stilte hangen. Cor was gewoon aan de duur van het zwijgen, de omvang van de uitgelokte toorn te berekenen.

‘Ik dacht al’, zei Moe dof, ‘dat we daar weer 's aan toe waren! Geen tien woorden heb je gezegd. Ik - ìk zit in de weg, hè?, ik moest....’

‘Och Moeder, née, née’, snikte Cor, bangweerhoudend argumenten die zij vreesde om hun bekendheid, ‘toe nee, och, ik weet wel, 't ligt enkel aan mij, 't is van die náar-lange schemer. Màg 't licht op, Moeder?’

Stuursch praatte de oude vrouw er tegen in. ‘De lamp op? 't Licht is nog al goedkoop. De gasmunten - nee maar reken jij dan nóoit? Drie zijn er nog maar en dan pas de vijf en twintigste van de maand. Ik weet niet waar 't geld blijft tegenwoordig, de boter ook al weer duurder en de melk, 'n gezorg altijd, 'n gezorg! Als jij nu nog mokken gaat....’, haar armoedig-klein stemmetje brak af in een snik.

Ineens vloog Cor overeind, knielde neer bij

het kleumsch-ineengeschrompeld oud vrouwtje, drukte het gezicht tegen haar smalle schoot.

‘Och stil maar, stil! Ik wil je geen verdriet doen, Moeder. Ik - ik voel me zoo ongelukkig. Dat begrijp je niet. Ik kàn nog niet oud wezen, Moeder, ik ben toch nog maar zes en twintig.... Moeder, dàt begrijp je niet: ik had nooit wat, zeg nou zelf Moeder, zèg nou zèlf: had ik óoit wat?’

Haar gezicht glitste bijna van de kouëlijkaanvoelende knieën af: de schoot van haar Moeder was nooit erg breed geweest en nooit erg warm ook.

Met klamme vingertjes streelde Moe over Cor's hoofd, opzettelijk-onwillig, zóó dat Cor zuur voelen móest, het afgedwongene van de liefkoozing.

‘Ja, ja’, pruttelde zij, ‘ik zal 't wel weer niet weten! Maar 't leven....? Kàn dat anders? Is er geld voor wat anders? We hebben niet.... we mogen blij zijn dat we leven en te eten hebben door God's goedertierenheid. Flip, op dié moet jij nog noodig smalen, als hij maar eerst op zijn bestemming komt, gevestigd is, dan zal hij voor ons zorgen, zal hij mij en jou - en jóu vóoral - schadeloos stellen...’

‘Ja’, zei Cor gelaten, ‘'t is ook zoo.’ Zij veegde haar tranen af. ‘Hoe kan 'n mensch dat nou gelooven van Flip?’, sufte zij pijnlijk, ‘Flip had maar één belang, zijn eigen.... Hij zou 'n meisje nemen en trouwen en zij - zij zou zóó voortleven tot Moeder dood was, en dan - en dàn....’ Een baloorde angst kroop in haar op, zij kreeg een krop in de keel en voelde zich klam worden, onder haar Moeder's klamme handen.

Verbeten huilde zij.

II

ONWENNIG NOG, EN DWAAS-HAAStig, want vervreemd van het alleen-gaan, liep Cor voort in de avondlijke straat.

De lucht scheen hooger op te trekken bij het bleeke getril van de sterren, en de straten leken in hun leegheid breeder.

Nu het duister, het toch altijd roezig dag-leven uitgedreven had, verdoezelde het bekend-nuchtere tot een bleeke onbestemdheid. En bij het glurend gepink van de straatlampen en het grauwe dek van het donker, schoof er wat vaag-avontuurlijks over de oude huizen en de zwarte grachten, iets dat grillig en romantisch tegelijk was, en wondere verwachtingen opwekte aan mogelijkheden, die in het schelle daglicht volstrekt ondenkbaar waren.

Cor glimlachte om haar eigen gewaarwordingen. Het was of een klemmende reuzenvuist haar losgelaten had voor een oogenblik. De wind stoof lekker-vochtig en met een voorjaarsgeur, tegen haar warm gezicht, en frutselde stoeiërig

met de lint-slippen van haar fluweelen muts.

‘Náár dat Moeder nu weer zoo sukkelde met haar hoest’, moest zij even denken, het ontglipte haar dadelijk weer. Zij keek naar de lichtjes-weerspiegeling in het blakke grachtwater, naar de zachte lampe-gloed uit open vensters en luisterde bekoord naar de verre roep van de garnalen-vrouw en naar het deinend gegalm van zingende kinderstemmetjes een paar buurten verder.

‘God, wat heerlijk alles’, dacht zij verwonderd, ‘zoo nieuw’.

Het vermoeide gevoel dat haar, de doffe wintertijd, een besef van oud-worden opgedrongen had, verging in een tintelende gewaarwording van jeugd, haar borst werd hooger en haar rug rechter.

‘Nog zeven en 'n halve week’, rekende zij uit, ‘dan komt Nol.’ Zij zuchtte van een sterke vreugd, en zag haar verlangen als een tastbare werkelijkheid....

‘Zoo lang je toch zóovéel te verwachten hebt’, peinsde zij, ‘is 't leven wel goed’.

Snel liep zij nog een paar grachtpaden om, aandachtig genietend de droomerige verstilling, en de ruime rust van de geheimzinnig wegvloeiende dag. Langs een omweg kwam zij dan weer midden in het stadje en in de winkelstraat terecht.

Zorgelijk, met een groefje om haar mond, dacht zij er aan haar boodschap bij Gustaaf Meier in de kleine boekwinkel.

- Hij was een weifelend-alleen gebleven vrijgezel, die met een oude tante samenwoonde. Zijn vadsige liefheid en lastige beleefdheid gaven haar soms een beklemmend inzicht op zijn verwachtingen. Maar zijn luie pogingen tot toenadering had zij toch steeds nog kunnen pareeren met een eerlijk-getoonde tegenzin.

'Als Moe alles maar niet persé hier vandaan wou hebben', dacht zij gemelijk op de stoep. Zij stond voor het zwak-bewasemde uitstalraam en tuurde op bont-bedrukte Bijbelteksten en stemmig ingebonden Psalmboekjes neer, gluurde ook door een spleet in de breed-opgehangen prenten en wandspreuken, het zaakje in, maar zag er niemand. 'Misschien is die tante er alleen', overlei ze.

Een reuk van warme lijm sloeg haar tegemoet in het krappe winkeltje, ook een benauwende kachelwarmte. Zij knikte en voelde een prikkelende gloed in haar wangen.

Achter het prentbriefkaarten-molentje op de toonbank, stond Meier krabbelig iets op te pennen in een notitieboekje. Hij had een dik potlood

achter zijn erg-afstaand rechteroor en gluurde over een dwaas-klein knijpbrilletje heen. Zijn stompe vleezige neus glom vettig op aan de vleugels, en zijn onderkin kreeg er een plooi bij.

‘Wel Cor’, deed hij joviaal-verrast, ‘kind, wat heb ik jou 'n tijd niet gezien, zeg!’ Hij trok ruw aan zijn vies-dun snorretje. ‘'n Week of zes.’

‘Kan best’, stemde zij stroef toe, ‘ìk hou er geen nota van, zie je.’ Zij bloosde van ergernis onder zijn week-verliefde glimlach. ‘Wil je me gauw even helpen? Ik moet kastranden hebben.’

‘Al aan de schoonmaak?’, zijn antipathiek gezicht bleef laag-neergebukt naar haar opstaren, ‘vroeg dunkt me?’ Een oogenblik sloeg er achterdocht door zijn sluwe oogen, joeg het door hem: ‘de logé zal verwacht worden’, dan dringend-verliefd glimlachte hij weer.

‘Zeg, dat moet je me 's zeggen, wat doe je er toch aan, om zoo'n patent uitzicht te krijgen? Zoo'n prachtkleur? Verduin de metselaar zou zeggen: als 't eeuwige leven.’ Hij grinnikte, en er sijpelde speeksel in zijn mondhoeken.

‘Je moet niet 'n ander na-spotten’, snibde Cor, ‘als je 't zelf niet durft....’

Zijn zinnelijk-waardeerend kijken duwde een felle minachting in haar op. Scherp, in haar weer-

zin, lette zij op het logge leunen van zijn zware lijf over het smalle toonbankje, op zijn dikke kinplooien, zijn diep in het vleesch gegroeide oogen.

‘Help me nu aan de kastranden’, drong zij.

‘Ja-a’, hij kwam wat naderbij, steunend op het vitrinetje met lederwaren. ‘Hoe maakt Moeder 't?’, vroeg hij zeurig door, ‘zeker niet al te best in orde? 'k Heb jullie in geen vier Zondagen in de Kerk gezien.’

Zij moest er korzel bij lachen. ‘Let je daar ook al op? Ja, Moeder sukkelt weer met haar longen, 't is elk voor- en najaar.’

Hij zoog de dikke lippen wat in, bedrukt hoofdschuddend, en begon op de saai-droge toon van een oud mannetje, raad te geven.

Cor knikte ongeduldig, zei een paar keer vaag dat zij er wel 's aan denken zou en viel hem eensklaps in de rede: ‘Wil je me nu eerst helpen?’

Langwijlig bediende hij haar, gedempt-vertrouwelijk doorpratend, de slaperige oogen aldoor op haar frisch jong-rond gezicht.

Zij koos haastig een patroontje uit, knipte haar portemonnee open, en haalde er een groot geldstuk uit, aarzelend lieten haar vingers de dikke munt los: een rijksdaalder. In een vertrek dichtbij, sloeg een klok negen uur.

‘Je komt op 't kantje van winkelsluiten’, praatte Meier uit het kantoortje, kleingeld zoekend.

‘Ik was vroeg genoeg’, vitte zij gemelijk terug, ‘maar jij teut zóo verschrikkelijk.’

Hij lachte en kwam gekleed om uit te gaan te voorschijn: een deukhoed op, een krappe demie aan, vlug in risten telde hij de pasmunt uit. ‘Als je 't goed vindt’, zei hij, de luiken voor het deurglas en het etalage-raam schuivend, ‘dan loop ik 'n eindje met je op.’

‘Waarvoor dat?’, vorschte zij achterdochtig, meteen toch ook zorgvuldig wegbergend het kleingeld. ‘Van Flip liep er immers niets?’, zocht zij onthutst in haar denken. ‘Gô', als hij haar toch maande om iets....’

Dicht achter haar langs, kwam Meier de winkel weer in.

‘Iets van belangrijke aard’, duidde hij vagelijk aan. Zijn glimlach was een verholen zinspeling. Hij draaide de gaslamp uit en volgde haar naar buiten.

Kribbig van zorgelijkheid luisterde Cor naar zijn onbenullig gepraat, bangelijk wachtend op een vage opmerking over een opengebleven post in zijn kasboek, maar dat kwam toch niet.

Het speet haar nu dat de weg naar haar huis

langs een paar stille achteraf-paadjes voerde: zijn stem verzachtte tot een tergende intimiteit, zijn adem streek over haar wang.

‘Ik wou je vragen voor de kennismaking’, zei hij plotseling, maar onder zijn aplomb ging zijn onbeholpenheid niet schuil, ‘je wist 't allang nie'waar, dat ik dàt van zins....? Nee? Nou, je kon 't al jaren geraden hebben, Cor. Maar ik weet niet, ik kwam er niet toe. Enfin, nu ten laatste.... ik heb rijkelijk de leeftijd en ook 'n braaf burgerlijk bestaantje, ik zou wel graag trouwen.’

Haar gedachten wervelden verward door zijn woorden heen. ‘'n Hopeloos geval moest zij al wezen, lijken tenminste, dat hij 't er nu eindelijk maar op waagde! Groote God! Trouwen.... tróuwen met Méier!’ Het huwelijk leek haar ineens wat absurds.

Meier's bleek ongezond gezicht schimde dicht voor haar op: de oogen glimmend van wellust, vol van begeerte de breede vochtige lippen. ‘Ik trouw niet’, weerde zij beslist, ‘begin er maar niet weer over, Guus, ik blijf bij Moe, Moe heeft me noodig, kan me niet missen.’

Hij grinnikte zenuwachtig. ‘Ach? Dàt meen je niet! Ik heb je ook noodig, brandnoodig zelfs.’

Er dreef een felle onrust door zijn schijnbare luchthartigheid. Verliefd vleide hij. ‘Ik mag je heel graag lijden, Cor, zoo - zoo glorieus gezond als jij er uitziet, zoo heerlijk-frisch. Och, en je kan je toch ook niet heelemaal opofferen voor je Moe? Later als je Moe doodgaat, wat heb je dàn?’

Zij huiverde even. Het was haar eigen oude zorg-gedachte, luid uitgesproken nu. ‘Als we geloovig zijn’, antwoordde zij bitter, ‘dan rekenen we niet uit, bij 'n plicht, hoe we er bij varen zullen, dàt laten we dan aan God over.’

‘Ja kijk 's’, overreedde hij, verlegen van haar uitval, die als een terechtwijzing klonk, ‘'t is natuurlijk erg mooi van je dat je 't zoo inziet, je heelemaal geven wilt aan je Moe. Maar als je nu toch van te voren nagaan kunt, dat je iets doen wilt, dat je krachten te boven gaat....’

‘God geeft kracht naar kruis’, weerlei zij weer en glimlachte spottig.

Zij waren dan vlak voor haar huis gekomen en bleven er stil. Achter het donkere benedenraam, dook in een flap lantaarnlicht, Moe's spiedend gezichtje op. Cor stak snel de sleutel in het slot, opende de deur en keerde zich op de drem-

pel nog even om naar Meier. ‘Je moet heusch geen moeite meer....’

Met een bijna hartstochtelijke aandrang, praatte hij dat weg. ‘Nee, néé, niet zoo overhaast, toe, bedenk je er 's op, 'n paar weken, 'n paar maanden desnoods, overleg 's....’

Zij keek naar hem op, afkeer maakte haar keel dik.

‘Ja, goed dan’, stemde zij dralend toe, om maar weg te komen, ‘goed’. Flauwtjes knikte zij terug op zijn over-vriendelijke groet.

In de smalle gang achter de gesloten deur stommelde zij onzeker voort, in het dikke duister.

‘Trouwen met Meier’, dacht zij weer in een afschrik, ‘zelfmoord is er nobel bij....’ Zij ontstelde van haar inval en kreunde zacht. Het was of haar innerlijk zien over de tijd heenrekte, naar de zwartste van alle zwarte dagen: als Nol Franken heenging, en fel even in dat schrijnend gevoel van verlatenheid dacht zij wrang-beslist: ‘'t Zou misschien 't beste wezen.’

Maar voor de kamerdeur lachte zij het gemelijk weg, lachte zij om haar tranen tegen te houden. ‘Eigenlijk was ze schandelijk ondankbaar met haar éerste aanzoek.’

III

HET MORGENLICHT KROOP VOORzichtig door een gordijnkier naar het ledikant. Cor verlei het hoofd wat op het kussen, kroop dieper onder het dek. Zij hoorde dan toch al de peuterige tik van de kleine klok op het penanttafeltje dichtbij, het kraken van een plank, een stem op de straat, en knipperend gingen haar oogleden op. ‘Oh ja, er was wat, hè?, er was.... Nòl!’ Zij rekte zich langzaam uit, en rukte het hoofd om naar het licht. Haar blozende wang drukte de krieuwelende haren van haar breede losgeraakte vlechten plat. ‘Nol vlakbij! Nol achter dat dunne schotje....’

De vreugde zette een beklemming in haar borst, zij ademde hortend.

‘Het leven is toch wel goed, wel heerlijk’, moest zij denken. Als een weelde genoot zij de prille morgen-vroegte, het blank doorzichtige van het jonge licht, het bundeltje rozen op haar tafel, zelfs het vleiend-soepele van haar nieuwe flanellen nachtpon. Er was aan alles

iets overdadigs en weelderigs, ook aan het licht.

‘Ik ben eigenlijk 'n verschrikkelijk genots-mensch’, dacht Cor, ‘wat hou ik van 't leven, van alle kleine geneugten èn van de groote, hèt groote....’

Het glimpte op, en doofde weer.

Zij peinsde aan Nol. ‘Misschien lag hij ook al wakker. Of nee, dat zou wel niet, wit van vermoeidheid als hij was, Flip ook. 'n Luxe je zóó òp te kunnen reizen, zoo vol-op te genieten tot je niet meer kon.’

Zij sloot de oogen en bezon zich op de klank van Nol's stem bij zijn nachtgroet. Het leek of elke vezel in haar spieren mee-trilde bij de huiverige bekoring van de herinnering.

In een verwondering ging zij het na. ‘Dat was nu zinnelijkheid, zónde, of nee.... ja, iets dat je verfoeien moest, tenminste onderdrukken.’ Zij bedekte haar glimlach. ‘'n Héerlijke verfoeilijkheid dan! Och, heerlijk dat zei je van 'n taartje! Nee, wat goddelijks! Jee, maar dié combinatie zou zelfs 'n vrijzinnige dominee profanatie noemen! Ja, en toch, als ènkel de klank van 'n stem zoo'n gewaarwording in je opriep, hoe gloeiend-zalig moest dan de.... de volle liefde wezen, tenminste als je man Nol Franken was.’

Zij spande de armen om de schouders, zich zelf omvattend. ‘O-oh’, zuchtte zij.

Een oogenblik bleef zij onbeweeglijk liggen, mijmerend over haar liefde. ‘Sterk moest 't toch in je vastzitten, zoo vast als je vleesch zelf, zoo waarachtig als je bloed, als 't kloppen van je hart.... Want dat je er na één weekje 'n jaar op teren kon.... En dat ging nu al vier jaar lang. Eén keer móest 't einde komen, natuurlijk 't einde of 't eigenlijke begin. Eén keer? Nee, nu immers, nú!’ Zij fronste tegen de gedachte, en telde op haar gestrekte vingers angstvallig de dagen van haar weelde-tijd na. ‘Vandaag over 'n week dat is zeven, nee acht - àcht....! Hoeveel uren wel? 'n Mudszak vol kwartieren, en in elk kwartier kon 't oogenblik wezen. Maar als 't niet kwam, dan.... och nee, nu eerst dit....’

De gedachte bleef toch, de gedachte brandde een leed door haar blijheid. Een oud deemoedig verlangen stond in haar op, en eer een bezinning weerhouden kon, had zij zich al, met rimpelig-toegeknepen oogen, omgewenteld, zich gekromd half opgericht, en het gezicht neergedrukt in het kussen.

‘Oh Heer, Héer, géef me 'n klein deel van 't groote.... 't waarachtige....! Denk dat ik

niets gehad heb, Heer! Laat 't nu komen, 't geluk, 'n béetje geluk....'

Terwijl Cor hijgend zoo bad, wist zij dat zij niet geloofde.

In vroeger jaren had zij veel gebeden, ook elke avond voor zij naar bed ging. Kreunend had zij gesmeekt, schreiend van eenzaamheid, krimpend van schamelheid, geloovig als een kind.

En de dagen bleven berooid, armelijk, de jaren gaven hun leege uren als looze korenaren, en er was niets waar zij haar honger mee stillen kon. Toen hield het bidden op.

Haar geloof verlepte bij het vruchteloos gehunker in de vernietigende eenzelvigheid van haar leven. Nu vouwde zij nog wel de handen en sloot de oogen voor en na het eten, zij kerkte nog met Moe, ophoudend de schijn, bewust en onbewust, zooals de meeste menschen doen, ook wou zij met haar ongeloof de oude vrouw niet grieven, maar haar geloof was weg. En omdat zij iets verloren had waarvoor niets in de plaats gekomen was, dan een dieper besef van alleenheid, zocht zij soms nog te herwinnen, in devotelijk gebed en in aandachtig Bijbel-lezen, wat uit haar weggegleden was. Maar in haar binnenste bleef een holle plaats, en van smart en verlangen

snikte zij soms om het brandend gemis van het eene dat nog steun had kunnen geven, in haar leven van ontberen en hunkeren.

‘Als ik niet geloof,’ soesde ze na, ‘waarom bad ik dan?’ Zij bleef nog een poos voorover in het kussen liggen in een gewrongen moeilijke houding, alsof zij wachtte op een antwoord.

_

Onder Moe's bedillerige, maar volmaakt-overbodige leiding, had Cor de tafel gedekt. Zij glimlachte om de zeurige tegenkantingen, het teuterig gevit, zij kon dat nu.

‘Maar goed dat Moe ook niets wist van die ouë camee! Als ze er 'n tipje vermoeden van kreeg, dat 't ding verkocht was voor wat frissche snijbloemen en 'n paar luxueuse toiletdingetjes, zou 't huis te klein zijn. Natuurlijk, zóó'n bloemenweelde had je ook wel voor anderhalve cent.’ Wild, met een lach van genot, duwde zij haar gezicht in een boeket vochtige rozenknoppen. ‘Dit was 't galgenmaal, hè?, voor de heele week, pff - rìlde ze?’

Zij verschoof een messenlegger, een eierdop op het glanzig-witte tafellaken. De zon trok zilveren schubben uit het kristallen honing-

korfje. Naast de broodschotel, pluimden koel-wit en groen, de dik beblâarde rozen in de oude pul.

‘Als je 't zoo elke morgen 's klaar zetten mocht voor hèm’, droomde Cor, ‘je zou niet eten kunnen van genot.’ Zij neuriede schorrig het liedje van de twee koningskinderen, lei tersluiks een lang-gesteelde rozenknop naast Nol's bord, en drentelde ongedurig door de kamer, trok een scheef-gezakte foto terecht aan de wand, en tuurde op het koperen sierbordje dat Flip meegebracht had uit Londen.

Moe met een hang-lip van humeurigheid, niet goed uitgeslapen en hongerig van het vroeg in de weer zijn, schikte zorgvuldig de mooie kop-en-schotels van het beste servies op het blad.

De rimpels kerfden diepe sneedjes in haar kommerlijk voorhoofd, en haar blauw-beâarde handen beefden. Zij had een ouderwetsche japon aan en een vaal-zwart kanten mutsje op, het deed nog wel gedistingeerd bij haar tenger gezicht en zilverwit haar. Steelsgewijs keek zij naar Cor en zij maakte haar stem klein. ‘Je zult er wel om denken, hè kind?, 't oudbakken brood nemen wij, hoor, en geen honing of jam, we kunnen wel zeggen dat we er niet van houën.’

Cor trok ongeduldig de schouders op. ‘Och,

wel nee, 'n beetje voor de schijn', zij geeuwde.

Moe's lip zakte dieper uit. ''t Is duur alles', urmde zij, 'en 't gaat gauw op, als je er met z'n allen van gebruikt. Ik neem ook niet.' Haar uitgedoofde oogies verlevendigden plotseling, er glansde wat hoopvols in op. 'Ja, eer ik 't vergeet, Meier heeft zoo pas, toen jij boven was, 'n besteld boek gebracht voor Flip of - of iets ter inzage, ik weet niet.... Maar hij keek zoo. Hij was vast teleurgesteld dat ik voorkwam. Hoe zit 't nu eigenlijk? Wat dacht je te doen? Je moet toch eindelijk 's beslissen? Wat moet dat nu....?'

'Praat daar nu alsjeblieft niet meer over', viel Cor er ruw op in, zij hijgde en haar rauwe stem brak bijna, 'dat - dat zien we de volgende week wel weer 's hè?, wat dat nu moet!'

Mevrouw Bransen keek verbijsterd op. 'Vaatje buskruit', sputterde zij, 'wel ja, zoo'n onbehoorlijke manier....'

Cor hoorde het al niet meer, zij glipte langs haar heen, de keuken in.

_

Flip zat hangerig bij de tafel, de beenen ver vooruit, de handen in de broekszakken. Zijn

schraal gezicht leek vaal-wit in de kamerschemer, zijn koude oogen keken schuin op naar Cor. ‘'Morgen.’

Zij plaatste de theeketel op het lichtje, groette stijfjes terug.

Er was van af hun prilste kinderjaren al iets gespannens tusschen hen geweest. ‘Hoe kan Nol toch zijn vriend zijn?’, moest zij nu weer denken.

Moe met een onderdanig klankje in haar stem en deftiger pratend nu, onder de critische blik van haar voorname zoon, snapte nerveus-rap door, merkte niet dat zij met haar zielig gezeur, Flip uitlokte tot gemelijkheid.

‘Dus dan heb je wel plezier gehad op je fuifje? Wij zegden al tegen elkander, hè Cor?, 't weert kostelijk mee. 't Glas stond ook zoo hoog, ja, ja, zeldzaam hoog. En Joontje van Heidringen....? Je gaat zeker nog wel 's naar haar toe?’, zij knipoogde schalks.

‘Hè? Wat? Bij Juffrouw van Heidringen?’ Flip zat ineens uitdagend-vijandig overeind. ‘Wat leutert u toch? Ja, wat heb ìk daar nu te maken? U redeneert als.... als 'n kip zonder kop.’

Moe onthutst, en er enkel op bedacht, de

flater weer zoo gauw mogelijk goed te maken, praatte zonder nadenken door.

‘Gunst, nou, ik - ik dacht toch heusch dat je haar erg graag mocht! En nu je zoo prettig kennis gemaakt hebt, niets zou natuurlijker wezen, dunkt me, dan dat je haar 's opzocht, je zou....’

Flip wierp zich nijdig om in zijn stoel. ‘Och-god-och-god, zaag u daar nou niet, tot in alle eeuwigheid, over door! Als je toch niet aan trouwen kan denken, wat doe je dan met 'n meisje? Beter dat je elkaar 't de weg blijft.’

‘Niet aan trouwen kan denken?’, herhaalde Moe dof-smartelijk, ‘ik zou niet weten....? Nu je toch dit jaar promoveeren wilt, en - en je op de duur vestigen gaat?’ Haar beverige handen befriemelden zenuwachtig het vingerdoekje naast haar bord.

De jongen lachte chagrijnig, hij knipte met de vingers. ‘Op de duur, jawel! En dan Joon bij u introuwen? Hoe stelt u zich dat eigenlijk voor? Of wij allemaal samen bij haar?’ Over het nerveus-schokkende kleine hoofdje van zijn moeder, keek hij uitdagend naar Cor.

Maar zij zag niet naar hem om, zij stond bij het raam en tuurde de saaie smalle straat in.

Het knellend gevoel van beletsel-zijn, had zij reeds lang met zich omgedragen: het wrong al jaren geleden in haar op, bij Moe's naïef-gelukkig plannen maken met Flip, bij Flip's luchthartig redeneeren over de toekomst, waarbij aan haar niet gedacht werd, waarbij zij overbodig werd. Toch had zij nooit het bitter besef van afhankelijkheid kunnen wegnemen in een bevrijdende daad van zelfstandigheid: altijd was zij ongeduldig en geduldig, oproerig en gelaten, bij Moe gebleven.

‘Cor, ga je 's even in de keuken, hè?, kijken of 't soepwater al kookt’, op een stroeve toon van gezag beval Mevrouw Bransen het haar.

Zij keerde zich om met een ruk. ‘U kan gerust alles met Flip bepraten, waar ik bij ben.’

‘Zeg 's even’, stoof Flip op, ‘jij moet nog noodig zoo'n toon aanslaan! Vooruit, ga in die soeppan staan kijken of wat je dan doen moet.’

Haar gezicht werd strak en wit van zenuwen, maar haar stem bleef driest van verzet. ‘Nee, ik ga niet! Beraam jullie maar waar ik bij ben.’

Angstig-bezorgd kwam Moe tusschenbeide. ‘St.... st, denk toch aan Franken, boven, niet zoo luid en niet schelden! We kunnen 't toch wel in der minne schikken? Als jij dàt heusch wilt, jongenlief, als jij idee hebt op Joon - welnu,

ìk ben bereid tot àlles, dat weet je wel, wij zijn 't ook altijd uiterst eenvoudig gewend geweest, en dan.....' Zij teufde en haar glimlachje glansde. 'Ja, en dan, wat jij nog niet weet, wat Cor nog onder de roos heeft willen houën, voor ze besliste: Meier heeft haar gevraagd, Meier van de boekwinkel.'

'Allemachtig!', het nijdige zakte weg van Flip's wrang-witte kop. Hij sloeg zich op de dijen en lachte. 'Is 't werkelijk waar? Wat 'n bof! Nou - nog wel gefeliciteerd, hoor. Had ik dàt kunnen denken! Mal dat jullie mij daar buiten hield. Nu is 't zaakje gezond: au fond heb ik wel zoo ongeveer wat u "idee" gelieft te noemen. Ik trouw Joon! Cor trouwt Meier, en u mag - u kunt wel bij mij of bij Cor komen inwonen, beter bij Cor misschien?'

'Ik - ikke ben met alles tevreê', knikte Moe aandoenlijk, 'ik....'

Cor's stem sloeg een scheur in haar praten. 'Ja, maar ik niet! En ik wil Meier niet. Ik doe liever alles dan trouwen met hem, bàh Meier! Ik kan nu toch ook nog wel in betrekking gaan?, ik zal....'

Flip grijnsde. 'Jij zùlt?', hij wipte overeind en kwam vlak voor haar staan. 'Wij hebben 't

daar al meer over gehad, hè? Telkens als jij zoo'n wilde oplaaiïng van flinkheid had, nietwaar? Nu, laat ik je dan nog 's even, voor eens en voor altijd en voor 't allerlaatst zeggen: 't gebeurt nóóit! Jij gaat nóóit in betrekking! Je kunt niets, je hebt niets geleerd waar je je 'n nette werkkring mee veroveren kunt. Je bent goed onderlegd in 't huishouden, hè? Juist, maar ik zal je nooit toestaan, dat je mij als werkmeid, als keukenprinses, als kinderjuffie compromitteert, versta je? En jou weeë wraak-ideetjes van ouë zure meid, sla ik....'

'Precies, omdat ik oud ben, hè!, en lang al meerderjarig', argumenteerde Cor er dwars door heen, 'kan jij mij niets beletten en Moeder ook niet, ik zal doen wat ik wil, ik stoor me niet meer ân jou, ik....'

Stuntelig-ontdaan kwam Mevrouw Bransen weer bemiddelen. 'Och nee, nee, sta je nu niet zoo op te winden, kind, en jij ook, jongenlief, we zullen dan wel zien, hè?, 't - 't komt wel voor elkaar. Corretje, vergal me nu niet dadelijk de eerste dag van die tijd waar ik me zoo op verheugd heb, waar ik zoo naar verlangde, die ik misschien niet eens meer beleven zal. Doe me dat verdriet nu niet aan, Corretje.'

Cor ademde snel en onregelmatig. ‘Die tijd? Oh - ja’, zij knikte en bezon zich spijtig op haar bitse uitval, ‘ja, laten we 't tenminste deze week nog laten rusten’, zei ze schor. En weer teruggetuimeld in het oude knellende gevoel van afhankelijkheid, keek zij bangelijk smeekend van Moe naar Flip.

Moe stemde toe met een goedig glimlachje. ‘Daar is volstrekt niets tegen, kindje.’

Flip knikte koeltjes. Hij zat alweer bij de tafel en sneed een dikke homp van de kaas, rinkelde hardhandig met de stolp. ‘Liefde’, zei hij, al etend, ‘dat is 'n weelde-artikel, hoor, 'n geweldige luxe, alleen iets voor de luidjes met kapitaal, en voor de erg jonge meisjes en de erg mooie.... 'n Arm mensch moet rekening houën met brood en boter.’

‘Liefde’, dacht Cor ironisch, ‘die is alleen voor zoo-een als jij, voor wie wij “uiterst eenvoudig” geleefd hebben.’ Zij had het hem graag gezegd ook, maar durfde niet.

Een angst trok in haar op. ‘Hij kon haar wel 's ergens mee benadeelen. Iets zeggen dat ze ineens minderwaardig lijken zou bij Nol.’

Nerveus-gejaagd ging zij bij de tafel zitten, hoorde Flip opzettelijk luchtig doorpraten over

iets anders, en Moe's gemaakt-jolig kraai-lachje daar door heen, maar luisterde niet meer, hoorde alleen het gerucht boven het plafond: een deurflap, een kuch....

Kalm in schijn zag zij Nol binnenkomen, zijn groet, zijn plaatsnemen naast Flip, meteen ook na het bekort gebed, Moe's hoekige gebaartjes, armelijk uitnoodigend over het witte tafelvlak, en Flip's schrokkerig eten, ongemanierd-gulzig. ‘Net nog als vroeger.’

Over dat alles heen ontmoette zij Franken's blik.

Als vragend hield hij het forsch-blonde hoofd naar haar toegewend, in warme verwondering, in aandacht, en met een voorzichtige knik en een fijn tersluiks gebaar, stak hij haar rozenknop in zijn jasrevers.

Cor glimlachte bedeesd.

IV

HET WAS HEET IN DE KLEINE voorkamer, het laag-opgeschoven raam bracht het woelig dag-leven van de zonnige straat vlakbij: de galm van de groente-venter, de gerekte roep van de roomijs-man, speeljoel van buurtkinderen.

Cor hoorde er soezerig naar. Zij plukte treuzelend een paar dorre blaadjes uit een boeket gladiolussen, betuurde absent een verschrompelde bloemklok.

Vlak voor het raam, lui in een vouwstoel, lag Nol. Hij hield een verweerd zwaar boek in kalfsleeren band op de gestutte knieën, tusschen zijn geboeid-lezende oogen trok zijn aandacht een frons. Buiten zijn lectuur om, star-verdiept als hij scheen, leek niets zijn belangstelling te hebben.

In de brandende middaghitte van de naakte straat, vlak voor het huis, op het klinkerweggetje, trachtte Flip een defect aan zijn fiets te herstellen. Moe was, verstolen-bedrijvig, in de keuken bezig, het vertrek stond zoo in een kring

van onrustige geluidjes. Ver weg en wazig speelde het torencarillon een liedje.

Over haar bloemen heen, keek Cor schichtig-vlug op naar de klok, luisterde, als onder pressie, naar de bedaarde tik, die telkens als de val van een dikke regen-droppel wegspatte naar het voorbije...

Nog nooit had zij met zoo'n angstig-felle spanning naar de klok geluisterd, ook nooit nog met zoo'n verkropte smartelijke onrust, de snelle gang van de dagen gevolgd.

Sloom deed zij haar werk af, vermoeid van ingehouden hunkeringen, de gedachten troebel van angst.

'Nog vier dagen', tobde zij voor zich heen, 'precies de helft! De bloemen verwelkten al, 't dorre was niet meer weg te snoeien met 'n schaartje. 't Was ook onzin om dàt tegen te willen houën, met frisch water en zout. 't Gaf niets. Och, en zoo was er zoo'n hoop dat dorde, je gooide dan toch maar zout en frisch water bij en knipte telkens de verlepte puntjes weg, zoo'n dwaasheid!'

Smartelijk verzonken bleef zij een oogenblik voor zich uitstaren, onbewust van Nol's oplettend kijken naar haar.

Want over het lijvige boek heen, ging plotseling goedig-belangstellend zijn blik naar haar gebogen triest-wit gezicht met de donker-omrande oogen, de verdrietig-ingebeten mond.

‘Cor,’ met een zachte bekommering in de stem, noemde hij haar naam.

Zij liet bijna de vaas met bloemen vallen, hief snel haar hoofd op, het bloed vloeide donker naar haar wangen, en haar oogen werden licht van verwachting, haar oogen vroegen.

Franken sloeg zijn boek toe, lei het naast zich op het tafeltje.

‘'t Valt me zoo in’, zei hij, met een warme klank in zijn gewoon-vriendelijke woorden, ‘je hebt lang zoo'n goeie kleur niet als verleden jaar. Hoe komt dat nu toch? Je ziet er ook vermoeid uit, 'n beetje of je slecht slaapt?’

‘Tobberig’, dacht hij, maar dat zei hij niet.

Hij wachtte.

Gevangen in de greep van zijn blik, lachte zij verlegen.

‘Wou je - wou je dokter over me spelen? Ik - ik heb geen drankjes noodig en geen poeiers. Mijn kleur?, ja die varieert wel 's wat.’

Hij schudde zacht het hoofd en wachtte weer.

Het was of alle geluiden een oogenblik plat bleven liggen.

‘Ik verbeeld me niet gauw iets’, zei hij dan nog, half in een lach, ‘maar natuurlijk, vertrouwen is 'n moeilijk ding, Corrie.’

‘Vertrouwen?, dat weet je toch wel, àls ik werkelijk iets had, hè....?’, zij lachte bruusk in haar nerveusheid, zijn openhartige observatie gaf haar een gevoel van onrustige blijheid, de tik van de klok leek vlak tegen haar oorvlies te kloppen.

‘Ik mankeer niets.... nooit’, hield zij vol, ‘heusch waar! 't Spijt me natuurlijk wel dat je zoo'n slechte dunk van mijn gezondheid gekregen hebt.’

‘Slechte dunk?’, hij glimlachte verwerpend, keek oplettender naar haar blank knap gezicht in het volle-glanzende haar, naar het mollige volle lijf in de strak-sluitende tricotstof van het eenvoudige japonnetje, ‘daar is mijn meening nog 'n heel eind van af! Je wilt toch geen complimentje uitlokken, hè? Nee, immers?’ Er schoof een streelende zachtheid in zijn peinzend gezicht. Hij kwam bij haar staan.

‘Je meening’, trachtte zij te lachen, ‘zou ik

wel 's willen hooren. En waarom ook geen complimentje?'

Hij ging er niet op in.

'Corretje', zei hij ernstig, 'heb je 't nou nooit 's te eentonig hier, hè?, mij dunkt, zoo stralend gezond als jij altijd geweest bent, je moet 't in dit verlaten oord toch wel 's.... wel 's moeilijk hebben, zeg? Je kunt nooit 's ergens heen! Geen concerten, geen schouwburg! Zoo 's winters ook, 'n schimmelig duf nest stel ik me voor. Veel kennissen heb je zeker ook niet?'

Melancholiek keek zij naar hem op. 'Waarom vraag je dat?', zocht haar blik, haar mond zei: 'Wil je me opruien, Nol?'

Beschroomd beschouwde zij, het waardige van zijn knap vroeg-oud wordend gezicht, zijn vorschende oogen met het warme licht er in, zijn hooge voorhoofd, in het grijzig waas van zijn kortgesneden haar. 'Wat moet ik dan?', vroeg zij neerslachtig door, 'wat zou ik anders kunnen, dan hier bij Moeder....?'

Met een bruuske beweging lei hij zijn stevige witte handen op haar schouders. 'Ja, 't is ook zoo, Corretje, 't is ook zoo.... Maar ontevreden wou ik je toch absoluut niet maken, ik wou je alleen wat helpen, als ik mocht?'

‘Helpen? En àls je dat niet kon?’, ondervroeg zij. Dadelijk veranderde zij dat weer. ‘Als je 't wel kon, maar 't niet zou willen, als je wist....?’

‘Speel geen sphinx, en orakel zoo niet’, weerde hij, haar een eindje van zich afduwend, ‘nou Cor?’

Zij glimlachte met gloeiende wangen. Even, in een heftig begeeren ging het door haar heen: ‘Wat verspeel ik, als ik 't zeg?’ Maar toen zij zich op woorden bezon, vluchtten haar heete gedachten. Een popelend hunkeren dat een brandend bekennen inhield, drong dan toch wel op naar haar fel-levende oogen, en een trillende zucht duwde haar lippen open.

Hij boog het hoofd iets tot haar over, vorschend in een gevleide verbazing. Toen was het of het vonkende in haar wijd-getrokken oogen, langs onzichtbare geleidingen oversprong in de zijne en daar vlammen ging, branden diep-in, heviger dan bij haar.

‘Ik zou je willen helpen, Cor, wat er ook was’, hij ademde hoorbaar in fel-zinnelijke opwinding, en door de zwoele gespannenheid van zijn blik boorde een wulpschheid die ver-

trouwen weerde en keeren deed tot schaamte en bezinning.

Cor pinkte nerveus.

Het slap-neerslachtige in haar werd ineens gedegen wanhoop. Zij voelde een scherpe pijn, en wist er, in zich zelf, geen uitleg van te geven.

‘'t Beste is te lachen om de dingen’, zei ze heesch, ‘'n grap van je eigen narigheid maken èn van die van 'n ander.’

Hij stopte de handen in de broekszakken, een gebaar van zelfbedwang. ‘Narigheid?, dus toch wel’, dacht hij.

‘Lachen?’, vroeg hij zacht, hij schudde zijn hoofd in verwondering, ‘zag ìk er dan uit of ik lachte?’, er was een nederige, bijna berouwvolle klank in zijn stem.

Verwonderd en bekoord keek zij op. ‘Dat zei ik niet, dat was 't ook niet, ja tòch wel, tenminste net iets of je je vermaakte....’, zij onthutste van haar betichting, praatte vergoêlijkend door. ‘Och nee, 't is maar 'n boosaardige ingeving van mij, Nol! Als je niet zoo èrg jong meer bent, wordt alles wat je voelt en - en blijken laat zoo gauw wat geks....’

Hij schudde nog altijd-door zijn hoofd. ‘Corretje! Còrretje!’, zei hij vermoeid en wijs, ‘je

goed gesternte heeft je er voor bewaard 'n al te bewustlevend menschenkind te worden.' Hij knikte bevestigend op haar vragende blik. En door zijn vluchtige weekheid, brandde ook al weer wat spottends. ‘'n Vrouw in haar oerstaat’, gekscheerde hij met zich zelf.

Onder de raamkier door, drong Flip's stem de kamer in.

‘Wat voer je uit, ouë jongen? Heb je de geneanomie er aan gegeven? 'k Ben klaar, hoor. Zullen we gaan?’

In de deur keek Franken nog even naar Cor om, met een lange doordringende blik. ‘We zullen toch goeie vrienden blijven, hè, Corrie Bransen?’

Zij was ineens bij hem. ‘Nol, tegen Flip moet je niet over mij.... niet over mij beginnen, beloof 't me, Nol?’

Hij pakte haar beide handen in een stevige greep. ‘Corretje’, zei hij enkel.

En het klonk als een trouwhartige belofte, maar toch ook als een liefkoozing.

V

ER DREEF NOG EEN SMALLE STREEP donker zon-goud door de zoele zomerlucht. Achter de magere klimop-heining aan het tuineind begon driester het avondleven. Nadrukkelijke klankjes dwaalden uit de stilte van het dichtbije plantsoen de tuin in: een dringend gesproken woord, een weerstrevend lachje, de gelijkmatige tred van twee gelieven, een brok uit een stoeisch gesprek....

Mevrouw Bransen, sloom-soezend in een halve dut gezonken, zat houterig-strak en nietig, als een pop in haar wijde armstoel.

Flip lag lang-uit in het vochtige wilde gras van ‘het bleekje’. Nol hing loom in een rieten fauteuil, en op een bank onder het keukenraam zat Cor.

Boven haar hoofd op de post van het kleine venster, dat een geel-verlicht vierkantje zette in de poovere achtermuur van het huis, stond een schriele geranium, de verleppende bloem aan haar bijna naakte stengel, leek in de

bleeke glans van het lampje een puilende wond.

Cor keek donker voor zich heen.

‘Morgen’, moest zij telkens denken, ‘morgen....’, zij drukte de handen stijf tezamen op haar schoot.

Soms als Franken's stem rakelings langs haar heen te streelen leek, rilde zij. ‘Morgen, dat was 't begin niet, dat was 't eind. Als iemand zingend zijn koffer pakte....’ Een leegte sloeg neer in haar denken. Machteloos wachtte zij.

Over de kraf met zoete limonade op de tuintafel, en de schotel met schuimpjes, bromde een late bij. Een paar vliegen doolden als pluizige vezels door de schuine lichtval van de keukenlamp.

Flip geeuwde luid ‘Die steekvliegen’, morde hij, ‘en die reuk van verstopte riolen, dat is iets speciaal kleinsteedsch.’

Moe dook dieper in haar stoel. ‘Nou-nou’, weerde zij, verlegen en in schaamte, maar zweeg meteen.

‘God nog toe’, bitste Flip, ‘u met uw eeuwig nou-nou gezeur....’

‘Vliegen zijn overal’, verdedigde Moe zich, met een klein schor geluidje.

Nol overpraatte het. ‘'t Is maar goed’, zei hij opgewekt, ‘dat we weer aanpakken moeten,

old boy. Zoo'n weekje in afzondering is best, is kostelijk, maar rusten als je totaal uitgerust bent, is iets....'

'Duivelachtigs', wrokte Flip.

'Nou jongen', waagde Moe met een beknepen stemmetje, 'ik vind - ik vind toch....'

Flip trapte nijdig in het gras. ''n Hofje wat hemelsch? Ja, natúúrlijk.'

Nol schoot in een lach. 'Jij bent erg te onpas uit je optimistische stemming gekropen, zeg? En dat jij met je reservefonds op het allerzoetste zoet.'

Netelig praatte Flip er door heen. 'Och wat! Nou hangt 't nog. Die ouë pipa van Joon, zoo'n veiligheidsklep, en koud.... koud als 'n effectentrommel. 't Heb je er van, als je zoo verdomd dun in de duiten zit, komt dâlijk bij zóó iets de aap uit de mouw: en wanneer denkt u te promoveeren, mijnheer Bransen? Pff, eerst nog 's eventjes afwachten of hij zijn geld wel in 't zaakje steken kan! Oh natuurlijk, zij versuikert de wrange pil. Charmant wijfje, charmant in àlles, alleen al de manier waarop zij 'n sigaret rookt, is je dat ook opgevallen?, gewoon goddelijk gracieus.'

Nol lachte goedig.

‘Ze is de eenigste in dit lamme nest’, dweepte Flip, met een verzachte stem, ‘die er aardig uitziet, bliksems-aardig, vin' je ook niet? Zeg nu 's eerlijk? Neem die dikke Do Ruiter 's, haar vriendin, en Nettie de Vries, plompe boerinnen met de gratie van 'n - 'n buldog.’

‘Gô' jongen’, zuchtte Moe.

‘In dat massief-stevige’, zocht Nol op zijn luchtige manier te vergôelijken, ‘zit veel aantrekkelijke natuurlijkheid’.

Tersluiks ging zijn blik naar Cor, begrootelijkspeurend.

Zij merkte het niet. ‘Dat eene oogenblik’, tobde zij, ‘'t was er wel geweest, 'n seconde misschien, als Flip toen maar niet geroepen had....’, zij ademde zwaar, bemijmerde neerslachtig de argwaan die in haar opgekropen was, láter, haar schamig leed om het verlangen, door Nol verwekt en dat haar kwelde als een booze geest, die eenmaal opgeroepen zich niet meer uitdrijven liet.

Nol was in zich zelf gekeerd teruggekomen van de fietstocht, had het van toen af, ook vermeden alleen met haar te zijn, haar in het gesprek te betrekken, zelfs haar aan te zien.

Smartelijk trok zij haar conclusie. ‘Flip had

vast iets van haar gezegd, iets leelijks, 't moest wel, hoe kon 't anders....?'

Een haat vlamde hoog in haar op, maar doofde weer in smart.

'Zoo'n rariteit in dat boekwinkeltje hier', vertelde Nol onergdenkend, hij vouwde een fietskaart op, 'wou me haast niet te woord staan! Gewoon of de vent 'n pik op me had. 'n Voorwereldlijke verschijning, je kent hem natuurlijk wel?, iets tusschen 'n holenbeer en 'n kroesharige rhinoceros in.'

'Meier!', Flip zat ineens overeind, 'st - st, kerel, mijn zwager in spé', hij proestlachte.

Moe kwam blôo tusschenbeide. ''t Was beter', driftte zij hakkelend, 'dat je daarover... daarover....', zij stokte al weer.

'U zegt?', Flip schokte van de lach, 'wil u soms 'n glaasje water voor de schrik Mama?' Verdoken hoonde hij door. 'Nóu nóu, is 't soms niet zoo?'

Nol rukte zich om in de stoel. 'Ach nee, natuurlijk niet?', rechtstreeks ondervroeg hij Cor.

'Nu alles zeggen', dorstte het in haar, 'alles van Flip'. Het verzonk meteen weer. Zij schudde triest-ontkennend het hoofd.

‘Die grapjes van Flip’, verwierp zij in een doffe drift, ‘misselijke komiekerigheid’, er was een hevig minachten in haar beslagen stem, een eerlijk afgrijzen ook. ‘Ik ging liever dood’, zei ze.

Nol knikte, en hij mompelde iets dat verontschuldigend klonk. ‘Natuurlijk, zoo'n nonsens, ik dacht 't wel.’

Een wrevel bleef in hem nagloeien op Flip, op zich zelf. ‘'t Had haar vast erg gegriefd, dat hij bij die onzin nog éven weifelde....’

Flip gaf hem een pats tegen de knieën. ‘Caro mio! Heb jij geen meid-huishoudster noodig?, of 'n werkvrouw, 'n waschvrouw?’, hij lachte kwaadaardig.

‘Wat nou weer?’, Nol keek vorschend naar hem om, niet vattend zijn bedoeling. ‘Harlekijn’, schamperde hij, ‘god, dat eeuwige grapjassen...’

Mevrouw Bransen's beverig stemmetje, praatte er zenuwachtig-rap overheen. ‘Corretje, schenk jij nog's in, kindlief. Franken, ananas, is 't niet? Flip ook. Geef mij maar weer framboos Corretje, framboos is ook heerlijk, zoo geurig en zoet.’

Met tegenzin kwam Cor uit het donker.

Zij vulde, diep overbuigend de glazen, presenteerde de koekjes.

Meesmuilend gekte Flip weer door. ‘Schuimbekkend aan de schuimpjes! Gô'ja, 'n toepasselijk koekje! Aardig gevonden van Moe. Op de schuimpjes loopen, óok 'n typisch spreekwoord.’

Franken keek naar Cor op, trachtte bij zijn praten in het algemeen, haar blik te onderscheppen. Warm-vragend waren zijn dringende oogen nu. Maar zij wou hem niet aanzien, vreesde de leege goedigheid van zijn innemendvriendelijk gezicht.

‘Morgen’, klaagde het in haar, ‘oh god, mòrgen....’ Huiverig ging zij weer zitten op de bank onder het raampje, kniezerig en krom.

Nol's blik volgde haar, bleef steelsgewijs op haar. ‘Wat had ze toch?’

* * *

Die avond voor hij insliep, dacht hij er nòg over na.

‘Wat ging er toch om in zoo'n stil huisje? Flip liet niets los, dan zotternijen. 't Ouë Mevrouwtje had 'n gezicht vol hartzeer, en Cor was tusschenbeide ellendig van zenuwen.’

Op het glimmend tafelvlak, dichtbij, stond

in een vaasje een enkele langstelige witte bloem, die boog haar geurige kelk wijd open, naar hem toe.

Franken beglimlachte ironisch een sentimenteele gedachte, en zijn blik glipte weg van die eenzame bloem. ‘Eigenlijk had Cor toch wel gelijk: 't werd gauw gek, als je ouder geworden, blijken liet wat in je was.’ Knipoogend staarde hij naar het flakkerend schijnsel van een lantaarn in de straat, kwam bezorgd en gevleid, weer tot zijn oude gevolgtrekking.

‘Zij was geen flirt, dus wàt ze toonde, dat was wel waar, dat meende ze, daar was ze vol van. En hij, god ja, hij zou die smachtende oogen en die sappig rooie mond heet willen zoenen, hij zou....’, het brak in zijn bezinnen.

Een oogenblik was het of hij zijn eigen bleeke vermoeide kop zag liggen op het vakje wit van het kussen, het grijs-wordend haar om zijn rimpelig voorhoofd, de diepe oogplooien. Hij glimlachte smartelijk. ‘'n Man als hij, och god, die was impotent geworden voor 'n liefde die 'n leven lang moest duren. 'n Jonge gelukzalige Pa, met 'n baby op de knie en 'n lastig-verliefd, te-veel-vergend vrouwtje, dat ging niet meer. Onverantwoordelijk naïef gehouden was zij ook,

verwonderlijk argeloos.... Geen notie van 't moderne huwelijk natuurlijk, van liefde met behoedzaam overleg.... Och ja, en àls hij nog maar wat voorzichtiger geleefd had hè?, zij nog maar wat ouër was, wat minder blakend gezond, wat meer illusieloos....'

Hij wierp zich wild om in het krakende bed.

'Enfin, zij zou nog wel 'n frissche brave kerel krijgen en gelukkig worden in 'n groot gezin. Flip, die waagde ook nog al iets, gehavend van zijn amourettes als hij was. A la bonne heure, hij móest wel zoo, al was 't enkel maar om de spie van de grimmige pipa Van Heidringen. Nee, Flip had z'n verontschuldiging, was ook nog jong, Joon bovendien 'n brutale flirt, 'n snoezig mode-popje zonder hart, geen Moedertje, geen trouwe vrouw, maar voor decoratie 'n juweeltje, 'n ècht mooi dingetje voor 't salon, kittig, koud en coquet, wat kon Flip dan ook nog bederven? Maar Corretje....!'

Franken trok het dek hoog over zich heen en kneep de oogen toe. Door de bittere levenswijsheid waar hij zich aan sterkte, wrong ook het leed, om zijn verbeurde leven, dat hij als man van eer, niet aanbieden durfde, het nogjonge, gaaf-frissche....

VI

COR DRUKTE HAAR WANG TEGEN het vensterglas van het logeerkamertje, om Nol na te kijken.

Breed en zelfbewust met stevige tred, ging hij naast Flip's fatterig, smal-klein postuurtje. Hij praatte druk en lachte af en toe luid-op, zijn lach had iets opzettelijks.

Cor voelde er wrevel bij en pijn. ‘Zou hij niet één keer omzien?’, dacht zij, ‘niet één keertje?’

De doodsche straat stond grauw en beklemmend in de gure dag, er biggelden dikke regenspatten langs het ruit, de wind bolde Franken's waterproof op, en sloeg de breede rand van Flip's slappe vilthoed nêer, diep voorover-buigend tegen de krachtige bries, gingen zij de straathoek om.

Cor hield haar wang nòg tegen het raamglas aangedrukt.

‘Nou was 't uit, hè?, nou was 't uit...’ De gedachte trok een vlijmende kou door haar heen,

zij bleef een wijl ineengehurkt zitten, bepeinsde elk detail van het afscheid: Nol's flauwe handdruk, zijn blik die haar voorbijgleed, zijn woorden die tersluiks afweerden.

'Tot ziens maar weer, Cor. Tenminste àls ik je weerzie, àls je hier over 'n jaar nog bent?' Haar gezicht trok strak-wit, zij keerde zich af van het venster.

Het kamertje stond nauw om haar heen.

Zij raakte de dingen aan, die hij aangeraakt had, het bed, de tafel, een fauteuil. Soezend keek zij langs de wanden, de vloer.

Het leek of aan elk ding nog iets van Nol was gebleven, iets onzichtbaars: de klank van zijn ingehouden lach, het intiemste van zijn gedachten. Zij raapte een verkreukeld blaadje van een reisgids op en streek het zorgvuldig glad. 'Van Nol', dacht zij in een droevige verteedering en lei het weg in een muurkast.

Verdoofd en dof draalde zij, vaag iets verwachtend, wat wonderbaars.

'Als hij nu onverwachts 's terugkwam, zóó met 'n glimlach, en haar handen pakte. 'Cor, dat meende ik niet, hoor, dat van pas, blijf tot ik weer kom, Cor.' Er trok een vochtig waas voor haar oogen, zij duwde haar gezicht

in Nol's bedde-kussen. ‘Waarom zéi je dat nou?, waarom zei je 't? Ik zou met zoo'n beetje blij geweest zijn, jongen, met zoo'n béetje....’

Zij wachtte nog in haar eenzaamheid.

Een klokje tikte dichtbij, driftig en dun, zijn aanmaning.

De regen kletterde vinnig tegen het venster, beneden, hol in de leegte van het huis, ging strompelend haar Moeder's tred.

Een beklemmend gevoel van verlatenheid kroop in haar op, dreef haar de afzondering uit...

Zij oogde, sloom voortstappend, werktuigelijk langs de plekkerige witte muur van de overloop, naar het zoldertje dat altijd lekte bij regen. ‘'t Pluchen loopertje moest nu ook weer opgenomen worden’, bedacht zij, vreemd-nuchter op de trap, ‘dat sleet anders maar voor niets, zei Moe, en 'tbeste servies moest omgewasschen en opgepakt.... en 't kristal.’

Zij bleef een oogenblik stil en knikte. ‘Dat maakte alles altijd kaler en leeger, na 't weggaan. 't Leven werd nu weer halfschemer, halfhonger, honger in allerlei soort en schemer ook.’

De wanhoop overweldigde haar.

‘Oh God, oh God’, schimpte zij in haar

denken, ‘'t leven, wat 'n onredelijk ding....! Ik wil 't niet langer hebben, ik wil niet.’

In vertwijfeling peinsde zij er op door. ‘Eerst over 'n poos kon 't.... eerst als Moe bij Flip was, tenminste als zij 't uithield, zoo lang’, de gedachte zonk weg in een schrik.

Achter de smal openkierende benedendeur scheurde uit een kreunend gehijg een rauw snikken los, en een stemmetje prevelde monotoon een enkel woord.

De stilte verstrakte rondom.

Cor kwam onhoorbaar de kamer in, tuurde, in het schemerig vertrek-vol-eenzaamheid, zorgelijk naar het nietige figuurtje van Moe. Zij zat diep voorovergebogen en drukte haar verschrompeld gezicht in de blauw-geaderde handen, schreide verzonken. Haar mager lichaam schokte heftig en de tranen dropen rond en welig langs haar holle vingerkootjes. ‘Oh jongen’, zuchtte zij, ‘jongen’.

Cor bukte zich over haar heen, raakte haar aan. ‘Móeder?’

Het oude vrouwtje schaamde zich niet meer, was ineens haar fikschheid en haar taai zelfbedwang kwijt. Zij hief het trillende nat-gehuilde gezicht op en drukte het, als heul en troost

zoekend tegen Cor's arm aan. Haar oogjes waren blind van tranen.

‘Ik hoop maar’, bracht zij uit, krampachtig door haar snikken heen, ‘dat ik 't niet meer beleef, kind, dat ik dàt zal moeten: dat ik in.... inwonen moet bij hèm. Ik - ik hoop dat ik weggenomen word voor dat komt. Hij breekt je hart niet, Cor, maar hij plukt 't langzaam vezel voor vezel uit mekaar, en hij lacht er bij, hij lacht...’ Wrak zakte zij terug in haar leunstoel, zich wiegend in opperste wanhoop. Het zilver-witte haar piekte wild uit het verschoven kanten mutsje, en haar mummelend ingebeten mond trok in bibberende schreiplooien.

‘Zorg heb ik gehad, oh God wat 'n zorg, en jij ook, 't is waar, 't ìs waar, zoo'n bittere zorg, zorg die je heelemaal sloopte en - en kaduuk maakte. Maar ik hoopte toen nog, Cor, ik vertrouwde zoo vast, 't mooie in de toekomst hield me òp, ik dacht 't ergst is voorbij, ìs geleden.... Ik zal nog 'n goeie ouë dag krijgen, 'n ouë dag zonder die - die zware last van dagelijksche zorg, en Cor - Cór zal nog wàt aan haar jonge leven hebben. Ik huilde 's nachts, ja 's nachts huilde ik van geluk kind, als ik er aan dacht, en dan - dan vergat ik me moeheid èn me zwakte en dat

weeë in me maag en alles.... àlles, en ik dankte God dat ik 'n zoon had, die zóó zou zorgen. En nu - nu mag ik - màg ik bij hem in, maar toch liever niet, liever niet.... Oh God, waarom ben ik niet weggenomen voor dit kwam? Waarom moest ik 't beleven? Waarom toch? Waarom?' Zielig-hulpeloos herhaalde zij telkens weer haar eentonige klacht.

Maar Cor zei niets.

Strak en wit keek zij neer op haar Moeder, de vingers als in pijn krom getrokken.

En de oude vrouw praatte weer door, kreunend en snikkend. '"t Is tè zwaar voor menschenkracht, tè zwaar. Wat jij 's 'n keer zei, kind, en ik was er nog boos om, 't was toch waar: 'n brutale egoïst, dat is Flip. Maar ik - ik heb 't niet willen zien, dàt kan je niet zien als je Moeder bent. Ik heb 't weggedrongen uit me, altijd weer en altijd gelukte 't me. Hij was ook nooit als nu, als deze keer, zoo krenkend, zoo opzettelijk ruw. 't Moet bitter brood-eten wezen bij hem, dat zie ik nu eerst in, dat besef ik nu. Bij alles wat hij zei, bij zijn heengaan ook, dat spottende, dat ongevoelige.... en in de straat, hij keek niet eenmaal om. 't Kan hem niet schelen, hoe 't ons gaat, of ik me ellendig voel en of jij.... jij dood

ongelukkig wordt, niets kan hem schelen, als hij maar geen last heeft van ons.' Heftig weende zij.

En nog altijd zweeg Cor.

Zij trachtte, een paar maal, te spreken, haar droge rimpelige lippen bewogen, maar er kwam geen geluid.

En het was of Moe kleiner werd onder dat zwijgen, of zij al-meer inschrompelde. Haar stemmetje knapte telkens af, en haar nederige woordjes verzonken tot een schor gefluister.

'Ik - ik heb jou ook nog willen dwingen kind, of drìngen dan, ik ook nog, ik wist toen niet.... ik zag 't nu eerst alles...., vergeef me maar kind, vergeef me.'

Cor's oogen glinsterden koortsig. Zij knikte verstrooid. 'Oh ja, ja', en een genadelooze nijd scheurde door haar heen. 'God, dat Moeder 't nu eerst inzag, nu éindelijk na al die jaren....'

Woedend verwijt sloeg in haar op, om de doellooze onderdrukking van haar jeugd, om haar in machteloos kniezen verspeelde leven. Maar toen haar blik weer op Moe's stumperig-gebogen ruggetje viel, op het dorre rimpel-gezichtje met de dikke tranen en de wanhopige oogen, zonk dat alles weg in een angstig beraad met zich zelf. 'Ze kòn toch.... nee ze móest

in betrekking gaan ergens, bij 'n man alleen bijvoorbeeld, en vragen of ze Moe meenemen mocht. Nee, och, dàt ging natuurlijk niet. Maar 't geld, dat ze verdiende oversturen....? Nee, née, en Moe alleen onverzorgd, vergeten achterblijven?, Moe die 'r nooit tegen gekund had om alleen te wezen?' Haar overleg doofde in een kil besef van onmacht. 'Er bleef maar een ding voor haar over, een ding, dat was doodgaan.'

Moe's spichtige vingers plukten schroomvallig aan haar schortje, en haar tranerige oogen bedelden deemoedig met haar stemmetje mee om ontferming. 'Cor, Cór, je vergeeft 't me toch wel, kind? Je vergeeft toch, Corretje...?'

Cor knikte heftig en met een onstuimig gebaar van deernis, trok ze plotseling het broze bevende hoofd van Moe dicht aan haar borst, zoende smartelijk-innig de slappe rimpel-wangetjes. 'Moedertje', zei ze met een schorre brekende stem, 'wat zijn wij nu ongelukkig, hè?, zoo diep - diep ongelukkig, Moedertje.'

Hijgend snikte zij.

VII

ONBESUISD IN ZIJN JOLIGE HAAST trok Flip zijn besneeuwde overjas uit, trapte zijn citybag in een hoekje naast de porte-manteau, en wipte met twee treden tegelijk, de breede wenteltrap op naar Nol's werkkamer.

‘Amice!’, hij lachte luidruchtig.

Franken keek verrast-snel op uit zijn boek, de bureaulamp lei een groene licht-schamp tegen zijn vermoeid bleek gezicht.

‘Ben jij daar kerel?’, hij sprong overeind, ‘tsjonge, dat je nog leeft en met blozende koonen daarenboven! Laten we vuisten, man. Ik - ik heb je waarachtig gemist. Jij mij natuurlijk niet, dat spreekt.... 't Nest heeft je opgeknapt, je bent gevulder, nee, nee, ik meen natuurlijk de plaats waar je wieg eens stond - laat je vallen.’

Er was iets onrustigs in zijn ongewoon-rap doorpraten. Hij klapte een doos sigaretten open, schoof het rookstel bij. ‘Joon heeft je uitmuntend bezig gehouden, merk ik, één briefkaartje

in 't begin, en twee woordelooze dorpsgezichten....'

Flip lachte gemaakt-druk. Hij stak een sigaret aan, flapte ongegeneerd-wild neer in een crapaud. 'Amor vincit omnia', grapte hij, 'ja, Joon haar schuld, hoor! Maak 't met haar maar af. Zij houdt bijzonder veel van 'n spiegelgevecht. Esprit voor tien! Pff.... 'n reis is dat anders, in 't hartje van de winter, of mijn teenen afgebeten zijn. Als ik nu eenmaal niet beloofd had dat ik nog 'n maand invallen zou voor Max Hardsburg, had je me vast niet weer gezien, vóór Kerst, stel 't dus maar op prijs.'

Nol trok spottend de wenkbrauwen op en knikte. ''k Ben waarachtig in mijn nopjes'. Hij ging zitten, nam een presse-papier van zijn schrijfbureau en speelde er nerveus mee. ''t Is 'n heele tijd....', zei hij vaag.

Levendig boog Flip zich naar hem toe. 'Dat ik hier niet geweest ben? Waarachtig zeker, zes, zeven weken.... God ja, en nu 't nieuws: ik zal nooit meer beweren dat ik zoo bliksems-veel deveine heb in 't leven, allemachtig, nee!'

Hij hief met een schertsend gebaar de handen, telde op de vingers: 'Eerst gepromoveerd, hè?, toen verloofd, en nu binnen afzienbare tijd,

gevestigd dokter, 'n reuzenpraktijk, 'n engel van 'n wijfje, 'n verrukkelijk villaatje! Nou? Is 't niét prachtig? Vind je 't niet schitterend? De eenigste wanbof, dat 't drie uur hier vandaan is, maar ook al niets, ik schaf me 'n motorfiets aan, of 'n luxe-karretje, 'n piekfijne Chenard....'

Nol lachte bedarend.

'Die aangebeden pipa', ironiseerde hij, 'ja, 't is prachtig! Dus toch te Schelpnesse? Ja-a, ik verwachtte 't wel, je connecties en de rest.... nu enfin, in elk geval, van harte hoor kerel, mijn poot er op. Maar ik raak je dan toch zoo wat kwijt? Je komt nu meer bij je Mama in de buurt, prettig voor haar. Maakt ze 't goed?'

Flip glimlachte en knikte verstrooid, staarde droomerig naar de krullende rooklijntjes van zijn cigaret. 'Die Joon', vertrouwde hij gedempt-verliefd, 'toch zoo'n béeldige meid. God, ik had nooit gedacht dat ik nog 's zóó verbluffend veel van 'n wijfje zou houden.'

Nol keek opmerkzaam naar hem. Er drong een gedachte aan Cor in hem op, een fel-oplevend verlangen om iets van haar te hooren.

- Na Flip's engagement, ontslagneming en vertrek, had hij zich meer trachten te verdiepen in zijn werk, zijn studie, zijn artikelen voor het

medisch tijdschrift. Intieme kennissen bezat hij niet. Eens, na een college in de Kliniek, had hij bij een vakgenoot een visite afgelegd. Maar het beviel hem er toch niet, het gesprek hokte, de collega bleek een nurksch man te zijn, de vrouw coquetteerde brutaal, hij besloot er niet meer aan huis te komen.

In zijn eenzaamheid had hij dan af en toe loopen ijsbeeren over de drukke saaiheid van een doktersleven.

Scherp voelde hij ook in die dagen, het gemis van een hartelijk-toegewijde vrouw. En van lieverlede drongen er al meer gedachten aan Cor in hem op. Hij hekelde nu zijn stroeve onhandigheid bij het heengaan van haar, die zomer, zag weer haar donker-wegstarende oogen, haar vertrokken wit gezicht, en door die kwellende herinnering woelde meteen als een irriteerende angst, de intuïtie op, dat haar iets bedreigde, een onheil, een gevaar. ‘God, wat 'n vent word je’, had hij in zich zelf loopen te vloeken, ‘'n ouë lamlendige Juf met voorgevoelentjes.’

Een paar keer had hij toch op het punt gestaan haar te schrijven, voorzichtig willen goedmaken wat hij opzettelijk bedorven had, hij kwam er echter niet toe. Telkens overreedde hij

zich zelf, het nog wat uit te stellen. ‘Als zij nou 's verkikkerd was op 'n ander?, hij zelf alleen 'n beetje hypochondrisch....?’ Moeizaam dwong hij er zich toe, bezadigd Flip's terugkomst af te wachten, hij wist dat Bransen over een poosje weerkomen zou om de praktijk van een collega waar te nemen, en nam zich voor behoedzaam uit te vorschen of er soms toch een ander was, dan wel of hij goed gezien had indertijd. En bij de al-vaker voorkomende scènetjes met zijn bemoeialachtige oude huishoudster, verkleinden en vervaagden gestadig zijn bezwaren van voorheen, groeide al-steviger zijn verlangen naar Cor uit, werd hij er zich kalm-bezonnen van bewust dat hij haar hebben wou tot vrouw, dat hij heel in het heimelijke hunkerde, naar een gezellige huiskamer met veel bloemen en malleuke snuisterijen, en een opgewekte prachtig-gezonde vrouw.

- Midden in zijn soezen daarover was Flip bij hem binnen komen vallen.

Hij knikte nu en dan werktuigelijk op diens verwaten gepraat, en zijn blanke stevige vingers speelden al onrustiger met de presse-papier, in zijn oogen kwam een spanning.

‘En nu de bruiloft?’, glimlachte hij, en wierp

nog eens behendig zijn vraag tusschen Flip's rappe, snoevende woorden, ‘daar maak je natuurlijk vast iets grootsch van? Ze zullen bij je thuis ook wel verguld zijn van je glorie, maken ze 't goed?’

Flip rimpelde zijn voorhoofd en de lach trok weg van zijn mond. ‘Thuis? Maar - dat is immers vervallen? Je hebt toch.... je weet natuurlijk.... zèg je hebt toch die kaart van Cor gehad? Nee? Is 't waarachtig? God nog toe, ik heb nog gedacht in de hurrie.... hij laat 't ook dunnetjes liggen, enfin 't ìs Cor.... en daarom geen excuses alsjeblieft....’

Nol praatte er opgewonden door heen. ‘'n Kaart van Cor? Ik? Wat leuter je nóu?’

Flip hoorde hem blijkbaar niet.

Hij zat verwonderd voor zich uit te staren. ‘Alle joden’, viel hem in, hij sloeg zich op de knieën, ‘dat zal opzettelijk gebeurd zijn. Jij hebt de persoon in kwestie nog 's.... penibel geclassificeerd indertijd, heugt 't je?, dàt heeft ze zich misschien aangetrokken of nee vàst.... tenminste denkelijk wel, en nu ben je moedwillig overgeslagen, gô ja, já, en die scène toen, natúúrlijk...’

Nol bewoog zich nerveus, onderbrak hem kregel.

‘Je daast of je drie uur in de soos gezeten hebt! Waar praat je nu eigenlijk over?’

Flip lachte gedwongen. ‘Over Corretje's huwelijk natuurlijk. Zij is onverwachts en in alle stilte getrouwd met Meier uit 't boekwinkeltje. Vertelde of - of zinspeelde ik je er deze zomer al niet van? Oh ja, maar je geloofde me eenvoudig niet, hè? Je vond 't immers zoo'n verschrikkelijk type? Nu staan we voor 't fait accompli. Och ja, en ik heb er 't mijne toe bijgedragen, 't moest wel, ik kon toch ook niet ten eeuwige dage voor ze zorgen, heb ze dat dan wel 's zoo'n beetje laten merken. Moeder woont nu bij ze in, dàt bood hij zelfs aan, hij is dol op Cor. Och, en hij heeft ook 'n redelijk bestaantje.’ Flip boog zich wat meer voorover, sprak gedempt door. ‘Ik zelf ben trouwens 'n beetje, ja, wat zal ik zeggen?, gebrouilleerd met de familie, met Cor vooral. Ze zei tegen mij maar geen woord, hè?, en eens na 'n verduiveld kras scènetje, kreeg ze waarachtig zoo iets als 'n zenuwtoeval: schuim op de mond en hysterisch gillen - verschrikkelijk! En nu 't gekke....’ Hij glimlachte, tipte dralend de aschneus van zijn sigaret. ‘Ze noemde gedurig jouw naam, god ja, 'n toestand! En Moe vreeselijk overstuur, Moe die zich.... enfin

die toen per sé 't huwelijksplan weer in duigen gooien wou, bijna niet te overreden was.... 'n Scène! En - en waarachtig, maar zóó als Cor je naam zei, 't was gewoon 'n openbaring voor me. En toen ze dan ook later weer bij zinnen was, heb ik zoo terloops, in 't algemeen verteld, - jee, 'n leugentje om bestwil, hè?, - dat jij je ook verloven wou of al verloofd was, ik weet niet eens meer, maar 't trok zout....' Flip grinnikte flauwtjes. 'Jij hebt natuurlijk toch nooit plan gehad.... nietwaar? Anders had je je immers al lang gedeclareerd? Spreekt van zelf, al die jaren dat je haar kende....' Hij knikte zorgeloos-vermaakt, zag in Nol's zwijgzaamheid verkropte verveling over het onderwerp. 'Enfin, ze was toen toch bereid.... jee ja, ze moest ook wel, er was niets anders voor haar, wèl 'n zure appel, natuurlijk, maar waar ze toen meteen maar flink doorheen gebeten heeft... begrijp je?' Hij stak glimlachend een nieuwe sigaret aan, wachtte op antwoord.

'Oh - juist! Ja....', Franken kuchte een heeschheid los uit zijn stem, en er schoof een norsche uitdrukking over zijn vaal-bleek gezicht, hij ademde een paar maal diep en moeilijk.

Als een echo hoorde hij nog Cor's ontkenning

vol afgrijzen, die zomeravond in de tuin. ‘Ik ging liever dood.’ En in een flits joeg zijn eigen strijd van de nacht-er-op, aan hem voorbij, zijn weifelingen later, zijn verkropt verlangen pas nog.

Met een moe gebaar streek hij zich over de heete oogen, het zweeterige voorhoofd.

Zijn zelfverwijt gloeide op als een vlam die niet gebluscht kan worden.

Enkhuizen, 1924.